

Programul catehetic pentru Postul Mare

Familia - taină a Bisericii (Schite de cateheze)

Episcopia Sălajului

2026

Cateheza I

Familia - taină a Bisericii. Generalități

Începutul unei taine

Când se săvârșește Taina Cununiei, există un moment de o mare profunzime: acela în care preotul se pregătește să așeze cununiile pe capetele mirilor și invocă numele Sfintei Treimi. Cununiile nu sunt simple accesorii, ci sunt coroane, care amintesc de regi și de împărați.

Întâi, este încununat mirele. Preotul ia cununia acestuia, face cu ea semnul crucii peste chipul lui, atinge de trei ori, pe rând, frunțile mirilor și spune: „Se cunună robul lui Dumnezeu..., cu roaba lui Dumnezeu...”.

După același tipic, o încununează pe mireasă, rostind: „Se cunună roaba lui Dumnezeu..., cu robul lui Dumnezeu...”.

În alte limbi, cum ar fi engleza sau spaniola, formula este ușor modificată: „Robul lui Dumnezeu... este încoronat cu roaba lui Dumnezeu...” („The servant of God... is crowned unto the handmaiden of God...”); sau „robul lui Dumnezeu o primește drept coroană pe roaba lui Dumnezeu...” („El siervo de Dios recibe como corona a la sierva de Dios”); ceea ce arată importanța pe care mirii o dobândesc unul în viața celuilalt.

Prinși, după aceea, în vârtejul cotidian, unii soți uită acest început. Uită că au stat în fața lui Dumnezeu ca un rege și o regină, îmbrățișați de Har. Iar familiile lor ajung spații în care se consumă înstrăinări, încrâncenări și singurătăți în doi.

Și-atunci ne-am putea întreba: De ce numește Biserica „taină” ceva atât de greu de construit? Ceva imperfect, uneori apăsător și încărcat de suferință? Ce este, de fapt, o taină? În concepția Bisericii, o taină este o realitate vizibilă în care lucrează Harul lui Dumnezeu, în mod invizibil. Când anume se întâmplă acest lucru, într-o familie?

Familie, Taină și Har

Harul intervine în mod tainic încă de la Cununie. Mântuitorul arată că unirea dintre soți este lucrarea lui Dumnezeu: „Ce a unit Dumnezeu”, spune Hristos, „omul să nu despartă” (Matei 19,6). Înțelegem de aici că o căsătorie nu este doar o alegere personală. Dumnezeu este Cel care îi apropie și îi unește – duhovnicește – pe cei doi soți.

Harul se mai revarsă în familie când soții conlucrează cu Dumnezeu.

Căsătoria doar „pare să unească două persoane”; în realitate, „nu sunt două, ci trei”, subliniază Arhimandritul Emilianos Simonopetritul. Cum așa? „Bărbatul – explică

părintele – se căsătorește cu femeia și femeia se căsătorește cu bărbatul, iar cei doi împreună se căsătoresc cu Hristos. Așadar, *trei* iau parte la taină, *trei* rămân împreună în viață”.

Dacă în familie este dragoste, „acolo este Dumnezeu”. Dacă este pace între bărbat și femeie, „acolo este Hristos în mijloc”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur. Iar „unde doi sau trei trăiesc în rânduială, *acolo* este Domnul, chiar dacă este o casă, *nu* o biserică”, adaugă Sfântul Clement Alexandrinul. Pentru a rezista, familia are nevoie atât de iubire, cât și de Har.

Iubirea adevărată, explică Sfântul Dumitru Stăniloae, unește „uimirea în fața tainei celuilalt” cu puterea de a-i răbda slăbiciunile și cu dorința de a-l sprijini pe celălalt. Iar Harul lui Dumnezeu le dă putere soților să rămână statornici, chiar și atunci când echilibrul familiei se clatină.

Dumnezeu este prezent în familie în momentele bune, însă nu numai atunci. Așa a făcut și Mântuitorul la Nunta din Cana Galileii: S-a bucurat alături de cei prezenți, dar a intervenit și într-un moment critic, schimbând apa în vin.

Căsătoria mai este o taină pentru că ea nu se întemeiază doar pe un simplu contract civil, ci pornește de la un legământ făcut în fața lui Dumnezeu. Este un angajament dificil, care presupune o permanentă modelare personală după nevoile celuilalt și după voia lui Dumnezeu.

Pentru Biserică, familia rămâne cadrul în care cei doi soți sunt chemați să se mântuiască și să se sfințească împreună prin iubire, prin slujirea celuilalt, dar și prin slujirea altor oameni. Prin credința în Dumnezeu. Și inclusiv aceste lucruri fac din familie o taină.

Am văzut, așadar, că familia nu este doar o realitate socială, ci și o taină a Bisericii, întrucât:

- e un spațiu în care Dumnezeu lucrează prin Harul Său;
- începe cu un legământ sacru, asumat în deplină libertate;
- e o cale prin care soții se pot sfinți și mântui.

Sfințenie, în doi

Un laborator al sfințeniei a fost, de exemplu, familia Sfântului Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae și a Mariei, soția sa.

Cei doi s-au cunoscut în anul 1930, pe vremea când Sfântul Dumitru Stăniloae era profesor la Academia Teologică din Sibiu, iar ea – studentă în anul I la Academia Comercială. Atunci, domnișoara Maria Mihaela l-a căutat pentru a-i duce o scrisoare,

trimisă de cineva. Își închipuia că va întâlni un domn bătrân și plicticos, însă a dat peste un bărbat care arăta mai degrabă a student decât a dascăl. După ce a citit scrisoarea, tânărul a invitat-o la plimbare exact în acea după-amiază. Iar peste câteva luni, au devenit o familie, spre mirarea celor din oraș, care nu înțelegeau cum de profesorul s-a căsătorit cu o tânără dintr-o familie de la țară, cu opt copii. Au rămas împreună peste șase decenii. Au trecut împreună prin încercări greu de dus: au pierdut, la vârste fragede, doi copii din cei trei pe care i-au avut. Au suportat împreună persecuțiile regimului comunist, sărăcia și marginalizarea. Cum au rezistat? S-au sprijinit unul pe altul și s-au ținut strâns de Dumnezeu.

Dăruirea, iubirea și delicatețea erau reciproce și, deseori, când Părintele Stăniloae era întrebat dacă a cunoscut vreodată un sfânt în viață, el răspundea astfel: „Da, pe soția mea!”

Familia nu este, deci, scutită de încercări, dar acestea pot fi trăite împreună cu Dumnezeu. De aceea, împlinirea familiei nu constă în perfecțiunea sa socială deși modul în care prezentă în societate contează mult. Împlinirea unei familii e dată de prezența lui Dumnezeu, Care vindecă, întărește și sfințește.

Cei mai mulți dintre noi s-au născut într-o familie. Unii și-au întemeiat propria familie. Și fiecare dintre noi s-ar putea ruga: Doamne, ajută-mă să fac ca viața mea de familie să mă apropie de Tine mai mult!

Să-L rugăm pe Dumnezeu să ne păzească familiile, să ne întărească dragostea, să ne țină pe toți pe drumul către El! Și să ne ajute să facem din familia noastră o „mică biserică” a Sa.

Întrebări și teme de reflecție

1. Sfântul Dumitru Stăniloae spunea că iubirea unește uimirea în fața celui alt cu răbdarea slăbiciunilor lui. Ce defect al soțului sau al soției aleg să îl îngădui de azi cu răbdare, fără să i-l mai reproșez?
2. Despre familie se mai spune că este o cruce, nu doar o taină. De ce? Cum să duc cu demnitate crucea familiei? Cui i-aș putea cere ajutorul, când sunt gata-gata să mă prăbușesc sub această cruce?
3. Ce fac dacă simt că familia mea a fost părăsită de Har? Ce ar trebui să cuprindă, în acest caz, trusa de „prim-ajutor duhovnicesc” a familiei mele?

Mai poți citi: Căsătoria – Taina cea mare, de Arhim. Emilianos Simonopetritul

Cateheza II

De ce să îți întemeiezi o familie

O criză a familiei?

Oamenii se căsătoresc din ce în ce mai puțin. Statisticile spun că, în România, numărul căsătoriilor a scăzut constant în ultimii șapte ani. Oare de ce?

Lipsa banilor e motivul invocat cel mai des de unii care amână sau refuză să își întemeieze o familie. Alții consideră că nu mai este „la modă” să te căsătorești și aduc în discuție argumente care ascund adesea nesiguranțe personale, teamă de responsabilitate sau așteptări nerealiste.

Deși, în cultura noastră, există o presiune și o așteptare de „a intra în rândul lumii” căsătorindu-te, vezi în jur mai degrabă exemple care încurajează conviețuirea „fără obligații”, nu asumarea unei căsnicii. În plus, în societate nu există o educație pentru viața de familie realizată într-un alt cadru decât în familiile noastre.

Familia: o alegere curajoasă?

Familia e baza unei lumi stabile. E cel mai potrivit context pentru a crește și pentru a educa un copil. E locul în care se pregătește viitorul unei societăți. Dar a te căsători acum pare, mai degrabă, un act de curaj, decât un act împlinit liber și cu bucurie.

De ce se căsătoresc, totuși, cei ce se căsătoresc? Vom descoperi azi răspunsuri date din mai multe perspective.

Sănătatea, fericirea și căsătoria.

Cercetând familia cu instrumente din domeniul psihologiei, s-a observat că o familie echilibrată le aduce beneficii ambilor soți. Nevoia de atașament este profund umană și apartenența la o familie răspunde acestei nevoi. Cei care se căsătoresc au siguranță emoțională, sunt adesea mai sănătoși decât persoanele singure și chiar mai fericiți. Mulți oameni dobândesc un sens în familii și au sentimentul continuității prin copiii lor și prin ceea ce cuplul lasă în urmă.

Familia, în planul lui Dumnezeu.

În Biserică, înțelegem că familia este creația și voia lui Dumnezeu. În Cartea Facerii din Vechiul Testament, citim că Dumnezeu l-a creat pe om „după chipul Său”, apoi i-a făcut o pereche. I-a binecuvântat pe cei doi și le-a fixat un scop comun: să crească, să se înmulțească și să stăpânească pământul, organizând lumea care li s-a încredințat. *Facere 1,27-28*

În Biserică mai descoperim că familia este un spațiu al unității, al iubirii jertfelnice și al fidelității.

Unitatea se naște din alegerea liberă a soților de a se desprinde de familiile de origine (fără a le abandona, desigur!) și de a fi împreună „un trup”. Noua familie dă posibilitatea continuității, căci duce mai departe, într-o altă formă, valori, credințe, tradiții moștenite de la părinți și de la strămoși.

Ar mai fi de spus că această unitate nu se limitează la planul biologic sau emoțional, ci se desăvârșește în planul duhovnicesc.

Unitatea nu este posibilă fără dragostea dintre soți și fără sprijin reciproc. De aceea, ei sunt chemați să se susțină și să-și poarte sarcinile unii altora. Să iubească așa cum Hristos a iubit Biserica și S-a jertfit pentru ea. În plus, căsătoria îi ajută pe soți să ducă o viață curată, fiind un liman al înfrânării și o cale spre sfințenie. În efortul de sfințire și de mântuire, familia are rolul de a mărturisi credința în Hristos. Cum poate face asta?

Părinții sunt mărturisitori în fața copiilor. Ei le fac cunoștință celor mici cu Dumnezeu prin rugăciuni, prin povești și prin exemplul personal. Iar în fața lumii, soții devin mărturisitori printr-o viață de familie ancorată în valori creștine și prin grija față de ceilalți.

Istoria ne arată și că mărturisirile de credință pot lua forma unui martiriu, iar despre jertfa unei familii de sfinți români vom vorbi mai târziu.

Chiar dacă întemeierea și menținerea unei familii pot părea astăzi dificile, o familie rămâne locul în care omul găsește siguranță, sprijin și rost. Biserica vede în familie mai mult decât o simplă formă de organizare socială. Mai mult decât un parteneriat care aduce beneficii materiale, biologice și psihologice.

Familia este, pentru Biserică, o creație a lui Dumnezeu. O unire binecuvântată, în care Harul întărește legătura dintre soți, astfel încât aceștia să rămână uniți, fideli și mărturisitori ai credinței.

Zborul spre mântuire se face în doi.

Familia e ca o pasăre cu două aripi sănătoase. O pasăre nu se poate înălța decât dacă cele două aripi bat armonios și deodată. Familia este chemată să urce spre mântuire, la fel cum o pasăre e menită să se avânte spre înălțimi. Iar când „aripile” căsniciei oboresc, Harul este cel care susține zborul.

Familie, ascultare și slujire.

O familie se constituiește în fiecare zi, prin gesturi mici, repetate, de ascultare, de slujire, de iubire. Dacă ascultarea reciprocă și slujirea reciprocă funcționează, familia rămâne împreună, iar cei doi soți primesc Har, înțelepciune și putere ca să le poarte de grijă propriilor copii și oamenilor din jur. Dar cum îndeplinesc cei necăsătoriți lucrarea benefică a ascultării și a slujirii?

Unii dintre ei aleg viața monahală și își asumă ascultarea printr-un legământ în fața lui Dumnezeu. În cazul lor, viața devine o slujire continuă a lui Dumnezeu și a întregii lumi.

Alții, care sunt necăsătoriți, despărțiți sau văduvi îndeplinesc aceste lucruri rămânând în ascultare de Dumnezeu, de duhovnic și de cei din jur. Indiferent de statutul social, ascultarea și slujirea sunt esențiale. Prin ascultare, nu ne pierdem de Dumnezeu. Iar prin slujire ne transformăm în mâinile cu care El lucrează în lume, prin fiecare dintre noi și prin familiile noastre, ca întreg.

O familie de sfinți și exemplul lor pentru noi.

Iată cum a lucrat Dumnezeu în istoria noastră, printr-o familie de sfinți: Constantin și Maria Brâncoveanu. Ea era o fată cuminte, frumoasă și chibzuită. Nepoată de domnitor. El un tânăr erudit, inteligent și bogat, care avea să devină domnul Țării Românești.

S-au cunoscut la curtea domnească, s-au căsătorit, au avut o căsnicie de 40 de ani și li s-au născut 11 copii. I-au crescut dându-le o educație aleasă. Și, pe lângă responsabilitățile părintești, pe lângă obligațiile sociale, cei doi au ctitorit biserici și mănăstiri sau au salvat de la distrugere lăcașuri vechi. Au fost amândoi filantropi și oameni de cultură.

Însă după 25 de ani de domnie, Constantin Brâncoveanu a fost întemnițat în Constantinopol. Soția și ceilalți membri ai familiei l-au urmat. Doamna Maria Brâncoveanu a simțit că moare de mai multe ori în ziua în care a asistat la execuția soțului ei, a celor patru fii și a unui sfetnic credincios. Dar nu a avut timp să jelească. Voia să își pună la adăpost restul familiei. Era întemnițată împreună cu fiicele, iar nepoții deveniseră robi în seraiul sultanului.

Până la urmă, a reușit să îi răscumpere pe cei doi nepoți, după care și-a răscumpărat libertatea. Când a revenit în țară din exil, s-a ocupat de aducerea moaștelor soțului său în București, la Biserica „Sfântul Gheorghe Nou”. Era anul 1720. Multă vreme, placa mormântului a rămas nescrisă pentru a nu fi profanat locul de veci. Dar pe candela de argint care se află deasupra criptei erau gravate cuvintele: „Această candela

luminează unde odihnesc oasele fericitului Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod și este făcută de Doamna Măriei Sale, Maria...¹".

Datorită acestei inscripții, s-a descoperit după 200 de ani că Sfântul Constantin Brâncoveanu se odihnește aici. În schimb, încă nu se știe sigur unde e îngropată Doamna sa. Discreția a învăluit și moartea Mariei Brâncoveanu, nu doar viața acesteia. Dar numele ei nu e uitat, fiind trecut în rândul sfinților.

Viața Sfinților Constantin și Maria Brâncoveanu ne arată cum o familie îți dă puterea de a rămâne statornic în bine, chiar și în cele mai grele încercări.

De aceea, înainte de a-și întemeia o familie, oricine ar trebui să fie conștient că pornește pe un drum care implică dificultăți. Implică responsabilitate, consecvență, devotament. Ascultare și slujire. Toate acestea nu sunt ușor de împlinit, dar prin efort continuu și cu ajutorul lui Dumnezeu se pot împlini.

Iar răsplata este pe măsură!

Întrebări și teme de reflecție

1. Ce înseamnă ascultarea și slujirea, în familia și în viața mea?
2. De ce am ales să mă căsătoresc? S-au potrivit așteptările mele cu realitatea vieții de familie, de zi cu zi?
3. Ce anume din exemplul Sfinților Brâncoveni îmi este folositor pentru viața mea?
4. Cum pot să îi sprijin pe cei singuri sau pe cei afectați de eșecuri conjugale? Cum îi ajut să nu se simtă marginalizați?
5. Gândește-te la trei modalități prin care s-ar putea face o educație a tinerilor, pentru viața de familie. Testează-le, în comunitatea ta.

¹ Inscriptia a fost reformulată în limbaj actual, varianta originală fiind aceasta: „Această candelă, ce s-au dat la Sveti Gheorghie cel Nou, luminează unde odihnesc oasele fericitului Domn Io Costandin Brâncoveanu Basarab Voievod și iaste făcută de Doamna mării sale Mariia, carea și Măriia sa nădăjduiaște în Domnul, iarăși aici să i să odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 [1720]”.

Cateheza III

Relația dintre soți comunicarea, conflictele

Într-o zi, Sfântul Paisie Aghioritul a întrebat-o pe stareța unei mănăstiri: „Maică, i-ai scris lui Dimitrie, care acum se căsătorește?” „I-am scris, Părinte!”, i-a răspuns ea. Atunci, Sfântul Paisie a cerut să adauge și el câteva rânduri: „Hristos și Maica Domnului să fie cu voi. Dimitrie, îți dau binecuvântare să te cerți cu toată lumea, în afară de Maria. La fel și Mariei.”

Ce înseamnă această binecuvântare? Este oare posibil ca doi soți să nu se certe niciodată? Sau conflictul face parte, inevitabil, din viața de familie?

Astăzi vom vorbi despre relația dintre soți, despre comunicare și despre conflicte. Despre cum pot fi depășite neînțelegerile și despre unele dificultăți de comunicare.

Cuvinte care unesc, cuvinte care dezbină.

Cuvântul „comunicare” provine din latină și înseamnă, printre altele, „a pune în comun”. Comunicarea presupune deci o dăruire. Înseamnă a împărtăși ceva cu altcineva, a face ca un gând, o emoție, o experiență să aparțină mai multor persoane.

În căsnicie, comunicarea este respirația relației. Dar comunicarea nu înseamnă doar a vorbi mult, mai ales că, deseori, cuvintele devin „izvor de neînțelegeri”. În plus, ele nu pot exprima totul, cum observa și poetul Lucian Blaga: „Limba nu e vorba ce o faci,/ singura limbă, limba ta deplină,/ stăpână peste taine și lumină/ e limba-n care știi să taci”.

A sta de vorbă este, fără îndoială, important în orice relație. Dar oricât de bine intenționate ar fi discuțiile, ele ajută prea puțin, DACĂ nu sunt urmate și întregite de fapte. Și distrug, când în ele se strecoară:

- critica: de la cea aparent inofensivă, până la atacul la persoană;
- disprețul, deghizat în ironii sau în accese de superioritate;
- refuzul de a-ți asuma greșeala;
- tăcerea care îl respinge pe celălalt.

În aceste condiții, comunicarea încetează să mai unească și începe să dezbine. Conflictele izbucnesc din nimic. Legăturile afective dintre soți se erodează, iar între ei se ridică ziduri greu de dărâmat.

Dar din ce alte motive izbucnesc certurile?

O primă cauză ar fi **poftele**. Sfânta Scriptură întreabă: „De unde sunt războaiele și certurile dintre voi? Nu de aici: din poftele voastre?” *Iacov 4,1*

Poftele presupun dorința puternică de a obține ceva. Asemenea dorințe devin nocive când cineva caută să le îndeplinească cu orice preț și devine dependent de ele. Astfel, omul nu mai este atent la mișcările sufletești ale celuilalt și se gândește doar la sine, îmbătat de plăcerea pe care i-o aduce împlinirea poftelor.

O altă cauză este **mânia**. Mânia este dăunătoare atât pentru cel care o simte, cât și pentru cei din jur. Ea orbește rațiunea, duce la fapte regretabile și ucide iubirea. Sfântul Vasile cel Mare chiar avertizează: „mânia tulbură mintea și rupe legătura dragostei”.

Însă rădăcina cea mai adâncă a divergențelor este **mândria**. O spune limpede Sfântul Isaac Sirul: „Unde este smerenie, acolo nu se naște ceartă.”

Din ce alte motive ne certăm?

Se crede că rareori ne certăm pentru motivul pe care îl declarăm când ne certăm. În spatele neînțelegerilor spun psihologii și terapeuții ar sta, de fapt, nevoi neîmplinite: nevoia de putere și de control; nevoia de siguranță și de loialitate; nevoia de apropiere și de distanțare; nevoia de a-ți fi recunoscute calități și merite.

Dacă scotocim însă sub aceste nevoi, găsim răni nevindecate, dar și patimi care mocnesc: dorința de a domina și de a stăpâni, închipuirea de sine, egoismul, necumpătarea, toate fiind roduri ale patimii mândriei. E necesară multă onestitate față de noi înșine ca să recunoaștem că foarte ușor cădem în mrejele acestor patimi. Și că, din cauza noastră, pacea familiei e amenințată.

Există vreo „rețetă” pentru pacea în familie?

Nu există o formulă magică. Dar există cel puțin șapte „medicamente” duhovnicești care nu dau greș.

- Primul ar fi **iubirea** profundă a celuilalt

Această dragoste nu se rezumă doar la atracția fizică, căci „nu frumusețea trupului ține căsnicia, ci iubirea sufletului și buna înțelegere”, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur

- Lângă iubire stă **înțelegerea**.

Aceasta întărește fundația familiei și nimic nu este mai puternic decât ea.

- Din înțelegere izvorăște **blândețea**, care hrănește dragostea, dezamorsează confruntările și „zidește casa”.

- Un om blând este și stăpân pe sine. Iar autocontrolul e o resursă interioară foarte valoroasă. Și numai cei care doresc să fie oameni responsabili o apreciază la adevărata ei valoare.

- Cheia păcii în familie este însă **iertarea**.

În biserică se spune că nimic nu răcește mai mult dragostea dintre soți decât ținerea de minte a răului și reproșurile nesfârșite. De aceea, suntem îndemnați să iertăm „de șaptezeci de ori câte șapte”, adică foarte mult.

- Dacă, în familie, **răbdare** nu e, foarte puțin e.

Fără răbdare, soții se prăbușesc sub rutina de zi cu zi a căsniciei și sub asperitățile vieții. Dar, prin răbdare, soții își răstignesc continuu propriului ego și astfel, prin această grea nevoină, căsnicia devine o „scară către cer”.

- În sfârșit, mai e **rugăciunea**, care salvează familia de la disoluție.

Soții care se roagă împreună își păzesc casa de dezbinare, căci prin rugăciune Îl cheamă pe Dumnezeu să conducă corabia căsniciei lor.

Am văzut că în toate familiile apar conflicte, dar contează cum sunt gestionate acestea. Că o comunicare sănătoasă între soți e aceea în care respectul taie dorința de a critica; blândețea înfrânează mânia; smerenia nu rabdă mândria; slujirea adevărată a celuilalt înlocuiește pornirea de a-i reproșa ceva.

Întrebarea salvatoare

Se spune că o căsnicie se afla în pragul divorțului, din cauza conflictelor repetate. Într-un moment de disperare, soțul s-a rugat și Dumnezeu i-a trimis următorul gând: „Nu îți poți schimba soția, dar te poți schimba pe tine”. Întors acasă, a început să îi adreseze acesteia, zilnic, o întrebare simplă: „Cum pot să-ți fac ziua mai bună?” La început, soția a reacționat cu cinism, provocându-l prin tot felul de cereri ciudate. De fiecare dată, el i-a îndeplinit toate dorințele și după câteva săptămâni, ostilitatea dintre ei a început să se risipească. Iar bărbatul a știut că familia lui e salvată în ziua în care și soția l-a întrebat: „Cum pot să-ți fac ziua mai bună?”

Așadar, iubirea matură înseamnă dorința concretă de a-i face bine celuilalt, chiar cu prețul propriului confort. Înseamnă să alegi zilnic să construiești binele general. Să îți asumi responsabilitatea pentru propria schimbare în bine.

Cum putem aduce în familiile noastre ceea ce am ascultat azi, aici?

În cel puțin trei feluri:

- Dacă ne certăm, să ne amintim de îndemnul Apostolului Pavel: „Soarele să nu apună peste mânia voastră.” Deci să nu lăsăm nicio neînțelegere să ne tulbure inima până a doua zi. Să ne cerem iertare și să ne împăcăm.
- Să fim blânzi cu celălalt, să ne pese de el și să ne rugăm pentru el. Când simțim că ne tulbură mânia, să ne amintim că răspunsul blând o potolește. Și că prin rugăciune împărțim greutatea noastră cu Dumnezeu.
- Să ne dorim în inima noastră, zilnic, să îl odihnim sufletește pe celălalt și să-L rugăm pe Dumnezeu să ne arate cum să facem aceasta, după voia Lui.

O familie nu se distruge din cauza conflictelor, ci din cauza modului în care acestea sunt trăite. Dacă înțelegem că viața de familie este și nevoință, și cale spre sfințire, atunci avem un sens și putem parcurge drumul spre el în mod conștient. Pe acest drum, iubirea adevărată înseamnă să alegem zilnic să construim și să ne schimbăm pe noi înșine, nu să-l forțăm pe celălalt să se schimbe. Așa vom trăi o viață în Hristos, și personal, și familial.

Întrebări și teme de reflecție.

1. Care este reacția mea dominantă în conflict: critica, defensivă, retragerea sau disprețul?
2. Ce rană personală aduc, fără să îmi dau seama, în relația mea?
3. Când am spus ultima dată „iartă-mă”, fără justificări?
4. Ce s-ar schimba dacă aș întreba zilnic: „Cum pot să-ți fac ziua mai bună?”

Cateheza IV

Relația dintre părinți și copii -.reguli, disfuncționalități, provocări

Mitropolitul Antonie de Suroj povestește că, în vremea persecuțiilor staliniste, cineva a întâlnit, într-un grup de copii deportați, un băiat de 10-11 ani care vorbea ca din Scriptură și judeca într-un mod profund evanghelic. Uimit, l-a întrebat: „De unde știi Evanghelia?” Copilul i-a răspuns: „Ce este Evanghelia?”, căci nu auzise niciodată de ea. Nu numai de Evanghelie nu auzise, nu auzise nici de Dumnezeu, nici de Mântuitorul Iisus Hristos, nici de Maica Domnului, nici de sfinți, nici de biserică.

Părinții lui trăiau știți bine! într-o perioadă în care era periculos să îi înveți pe copii ce e credința. Așa că, de teamă ca el să nu vorbească în lume despre credință și ei să fie arestați, nu îi vorbiseră niciodată nimic despre asta. Dar făcuseră un legământ...Vom afla mai târziu care era legământul. Până atunci, vom vorbi despre relația dintre părinți și copii, cu binecuvântările și mai ales cu dificultățile ei.

Porunci pentru copii și părinți.

Când ne gândim la această legătură, ne vine în minte porunca a cincea, adresată copiilor: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” *Iesirea 20,12*. În Noul Testament există însă și un îndemn către părinți: „Părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voștri”.(*Efesenii 6,4*)

Sfaturile sunt complementare: copiii le datorează părinților „cinstirea” o expresie a recunoștinței; iar părinții sunt responsabili pentru creșterea echilibrată a copiilor. Un copil nu vine pe lume cu un „manual de bună creștere”. Părinții învață cum să facă asta în relație cu copiii lor și într-un fel ei cresc împreună. În Biserică se vorbește și despre alte datorii pe care le au părinții față de copii și copiii față de părinți.

Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria spune că prima datorie a părinților este să-și iubească copiii. A doua, să-i învețe credința și frica de Dumnezeu. Apoi să le fie alături, adică: să-i binecuvânteze, să îi compătimească și să îi mângâie.

Părinții mai au datoria de a forma caracterul copiilor: de a-i învăța ascultarea, supunerea, faptele bune și dragostea de ceilalți. De a-i muștra și chiar de a-i pedepsi la nevoie. De a-i ajuta când e necesar. De a fi pentru ei un exemplu. și de a-i încredința unor duhovnici buni. Pe de altă parte, copiii le datorează părinților respect, ascultare și recunoștință. Le sunt datori să-i îngrijească – odată ce aceștia îmbătrânesc.

Obstacolele din familie.

În efortul de a îndeplini aceste datorii reciproce, apar disfuncționalități, care sunt provocate de cauze din interiorul sau din exteriorul familiei.

În prima categorie, intră – de exemplu – ceea ce am putea numi „boli” care afectează iubirea părintească. Una dintre ele este excesul de autoritate, care se manifestă, în opinia psihologilor:

- printr-un control excesiv și prin reguli stricte aplicate rigid;
- prin așteptări nerealiste;
- prin pedepse repetate și prin răceală sufletească.

Un astfel de comportament naște multă neîncredere în sufletul copilului și el crește apăsător fie de teama de a nu greși, fie de nemulțumirea că nu se ridică la înălțimea unor așteptări. Apoi, în timp, el devine ori un răzvrătit, ori un obedient incapabil să acționeze.

Altă provocare este hiperprotecția.

Vrând să îl țină departe de orice suferință și de orice experiență dificilă, părintele ajunge să facă mai tot timpul lucruri în locul copilului. Și decide în locul lui chiar și în cele mai neînsemnate împrejurări.

Astfel:

- copilul devine dependent;
- crește afectat de neputința învățată;
- și e incapabil să își asume responsabilități.

Din cauza hiperprotecției, părinții evită să le traseze copiilor limite sau, dacă acestea există, le încalcă în mod consecvent. Limitele creează relații sănătoase și sunt o formă de respect. Datorită lor, copiii deprind disciplina și regulile. Limitele reduc conflictele, previn controlul exagerat și dependența emoțională. Copiii care cresc cu limite clare învață să spună *nu*, când e cazul. Învață să se protejeze de abuzuri și să își exprime propriile nevoi. De asemenea, aceștia acceptă că și ceilalți au nevoile lor.

Din păcate, părinții înțeleg tot mai puțin că a trasa limite e o formă de dragoste pentru copii, nu de indiferență la nevoile lor. Ceea ce în psihologie se numește absența emoțională este însă o formă de distanțare afectivă. Ea poate să apară chiar dacă părinții sunt prezenți fizic, în familie. Și chiar dacă le oferă copiilor orice și doresc mai puțin atenție, afecțiune și timp petrecut împreună.

Absența emoțională ia multe forme de la refugiul în fața unui ecran, la ruperea legăturilor cu copiii prin plecarea la muncă în străinătate sau prin divorț. Și, în absența

afecțiunii părintești, se cascadează un gol pe care copilul îl va umple, mai târziu, cu dependențe sau cu relații toxice.

În sfârșit, și iubirea condiționată dezechilibrează relația dintre părinți și copii. Ea se manifestă ori de câte ori părintele spune „Te iubesc, DACĂ...” În acest caz, copilul crește imaginându-și că nu merită iubirea părintelui și că trebuie să lupte pentru ea. Că e iubit în funcție de notele pe care le ia la școală, de performanțele din activitățile extrașcolare sau de un anumit tip de comportament. Relația dintre copii și părinți mai e afectată negativ când nu există unitate de valori și de concepții între tata și mama. Când unul spune „da” și celălalt spune „nu”, copilul e derutat și își pierde reperele.

„Cine are dreptate?” „Cine greșește?”

Sunt întrebări la care el nu poate răspunde. Atunci, riscul e să rămână confuz sau chiar cu o părere greșită mult timp. Pentru a nu-l bulversa pe copil, părinții au nevoie să lămurească *ei* care e adevărul. Pot face asta fie singuri, fie cu ajutorul duhovnicului sau al unor adulți înțelepți.

Provocările vremurilor noastre

Am precizat la un moment dat că relația dintre părinți și copii mai e încercată de influențe exterioare familiei. Iată două dintre ele. Pe de o parte, este relativismul moral, atât de prezent în societate. Pe de alta, excesul de tehnologie. Mediul online e un educator paralel al copilului și îi transmite mesaje care intră deseori în contradicție cu valorile familiei. În acest caz, părintele poate să dialogheze cu copilul, să îl ghideze, să îi pună limite și să rămână un reper pentru el.

Soluții la îndemâna oricui

Soluțiile acestor provocări nu sunt spectaculoase, dar sunt la îndemâna oricui: timp petrecut împreună, convorbiri constructive între părinți și copii, rugăciunea părinților pentru copii, unitate de valori și de concepții în cazul ambilor părinți.

Iar când situația e critică și alte soluții dau greș sfatul unei persoane din afara familiei poate fi salvator. Această persoană poate fi o rudă cu autoritate, un naș, un duhovnic și, la nevoie, un psiholog sau un terapeut. Dar cele mai eficiente soluții rămân, până la urmă, dragostea constantă, iertarea, rugăciunea și propriul exemplu bun.

Un legământ salvator.

Vă amintiți acum de povestea băiatului care vorbea cu ceilalți ca și cum ar fi știut Evanghelia? Care fusese crescut în duh creștin, deși părinții niciodată nu-i vorbisera explicit despre Dumnezeu, căci în acele vremuri nu aveau voie să facă asta? Acei părinți făcuseră însă un legământ. Despre ce era vorba? Părinții își promisera să nu spună și să nu facă niciodată ceva care să contrazică adevărul Scripturii.

Și astfel, copilul lor crescuse într-un climat în care adevărul, iertarea, răbdarea și blândețea erau trăite firesc. Ei și copilul trăiau cu Dumnezeu, fără să Îl numească și fără să îi spună băiatului că trăiesc după cum ne învață Dumnezeu. De aceea, când copilul a început să citească Evanghelia, i-a fost ușor să o înțeleagă: deja o trăia!

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că, în formarea caracterului, exemplul e totul. Și tot el îi îndeamnă pe părinți să facă din copii „atleți ai lui Hristos” fiind ei înșiși atleți ai lui Hristos. Părinții din istorioara Mitropolitului Antonie de Suroj au făcut acest lucru, dând un sens înalt educației din familie.

O alternativă care nu dă greș

Relația dintre părinți și copii nu este una perfectă. Ea e încercată în fel și chip, pentru că are o miză extrem de importantă: sufletele celor din familie, care sunt menite să stea împreună lângă Dumnezeu, dacă își doresc asta, trăiesc pentru asta și se silesc pentru asta. Există, totuși, și situații în care relațiile dintre părinți și copii trec prin încercări fără soluții omenești. Atunci, părinții au opțiunea să se lase în voia lui Dumnezeu și să se roage din inimă pentru mântuirea copilului lor. Atunci, la fel ca o mamă sfântă de demult care se ruga cu lacrimi pentru păcatele fiului ei, și părintele de azi va auzi: „Copilul atâtor lacrimi nu poate să piară!”

Întrebări și teme de reflecție:

1. În ce momente iubirea mea față de copil devine condiționată de performanțele lui?
2. Stilul meu de autoritate naște încredere sau teamă?
3. Ce exemplu îi ofer copilului meu prin felul în care îmi trăiesc credința?
4. Dacă fiul sau fiica mea ar descrie atmosfera din casa noastră, ce ar spune?
5. În cartea *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*, autoarea cărții, Maica Magdalena de la Mănăstirea Sfântul Ioan Botezătorul din Essex, îi îndeamnă pe părinți să își înceapă ziua cu această scurtă rugăciune: „Doamne Dumnezeule meu, Tu Singur îl cunoști pe acest copil care este al Tău, Tu îi știi inima, cu nevoile, cu viitorul său, fă să nu mă înșel astăzi în purtarea mea față de el”.

Mai poți citi și [*Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi, Cu un cuvânt despre educația copiilor al Sfântului Ioan Gură de aur*](#), de Maica Magdalena. Cartea a apărut la Editura Deisis, Sibiu, 2024.

Cateheza V

Educația copiilor, acasă și în școală

Un răspuns naiv sau realist?

Un copil a fost întrebat odată: „Ce vrei să te faci când vei fi mare?” „Un om bun”, a răspuns el. Acesta nu e un răspuns obișnuit. Poate zâmbim puțin când auzim de un asemenea țel. Poate ne gândim că un copil nu își dă seama ce înseamnă exact să fii „un om bun”. Dar răspunsul inocent este de o frumusețe sfântă. Omul bun este omul împlinit cu adevărat. Îi spunem bun, dar, în interiorul lui, este omul lui Dumnezeu. Este omul în care Dumnezeu și-a găsit casă primitoare. Așadar cum e răspunsul copilului? Naiv sau e realist?

În cateheza trecută, am văzut cu ce provocări se confruntă familiile, în educația celor mici. Astăzi, vom schița răspunsuri la întrebarea: Ce învață și ce ar fi bine să învețe copilul acasă și la școală?

Familia – prima școală.

Acasă, copilul învață pentru prima oară cum e lumea. Și tot aici i se șlefuește caracterul. Aici află ce e binele și ce e răul. Învață dragostea – de la părinții care îl protejează cu dragostea lor, încă de dinainte de a veni pe lume. Învață respectul și disciplina – când urmează regulile. Învață ascultarea, când îndeplinește diverse sarcini. Învață responsabilitatea, când se confruntă cu consecințele faptelor sale. Învață cum să comunice și cum să se poarte cu alții. Învață credința – din exemplul adulților. O-nvață prin sfaturi și prin rugăciune. Învață că are de făcut alegeri. Și că cea mai importantă dintre ele este să urmeze sau nu drumul care îl duce la Dumnezeu.

Școala și deschiderea către lume.

Dacă acasă copilul primește o busolă morală, școala e contextul în care o poate folosi, alături de cei de vârsta lui. Aici, copilul are acces la noi experiențe de cunoaștere. Aici învață cum să exploreze lumea și mai învață disciplina muncii. Tot aici are șansa să descopere modele umane și să fie la rândul lui descoperit.

Există un ideal al educației, prevăzut în lege. Acesta arată, în limbajul arid al textelor legale, că școala urmărește formarea unei persoane autonome, cu valori precum responsabilitatea, respectul și solidaritatea. Și că nu dorește să dea societății doar un „depozitar de informații”, ci un om capabil să trăiască în armonie cu sine și cu ceilalți.

Puterea discernământului.

Dar până să ajungă acolo, copilul trebuie pregătit să distingă binele de rău. Pentru că nu toate cunoștințele sunt formatoare, cum nici experiențele nu sunt toate ziditoare. De aceea, educația trebuie să includă cultivarea discernământului, iar în acest proces laborios un rol important îl are și Biserica. Familia formează caracterul. Școala formează competențele. Biserica oferă sensul și finalitatea educației din familie și din școală. Discernământul nu este o materie școlară, ci o facultate care se cultivă zilnic:

- în familie prin exemplul părinților și prin dialog deschis;
- la școală prin experiențele de învățare și prin colaborarea cu alții;
- iar în Biserică prin învățătura creștină, prin comuniunea cu ceilalți și cu Dumnezeu.

Am analizat, până aici, bazele pe care educația de acasă și de la școală le pune în viața copilului. Am descoperit ce așteptări are societatea de la tineri și am subliniat importanța discernământului, în formarea caracterului. Am mai văzut că familia, școala și Biserica au roluri complementare în construirea personalității unui copil.

Mai întâi – Dumnezeu

În trecut, când era vorba de educația copiilor, colaborarea dintre familie, Biserică și școală era mai puternică decât azi. Cu peste 500 de ani în urmă, când la noi încă nu existau manuale școlare, nici cărți de dezvoltare personală sau tratate de leadership, Sfântul Neagoe Basarab, domnitorul Țării Românești, a început să scrie o astfel de carte pentru Teodosie, băiatul său.

Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie sunt adunate într-o lucrare pedagogică și literară care cuprinde sfaturi politice, administrative, diplomatice și morale transmise de voievod viitorului domn. „Iubitul meu fiu”, scrie Sfântul Neagoe Basarab, „mai înainte de toate se cade să cinstești și să lauzi neîncetat pe Dumnezeu cel mare și bun și milostiv și Ziditorul nostru cel înțelept, și ziua, și noaptea, și în tot ceasul și în tot locul”. Apoi, îl îndeamnă să-I fie recunoscător Domnului, pentru că El ne-a dat totul: „minte și cuvânt și suflet îmbrăcate în trup”, „ne-a înfrumusețat cu chip și cu podoabă”, ne-a dat „trupul cu toate măduarele: cu gură, cu urechi, cu picioare, cu ochi și cu mâini”, pe care „să le întindem și să le lărgim în lauda lui Dumnezeu”.

Domnitorul așază educația creștină înaintea altor forme de educație. Iar înțelegerea lumii din perspectiva veșniciei în fruntea tuturor meșteșugurilor. Totodată, urmărește ca în sufletul fiului să se statornicească recunoștința și credința. Tatăl nu „pune presiune” cum am spune noi! pe copil. El îi vorbește cu afecțiune. Sufletul lui Teodosie este, pentru părinte, o viitoare perlă. Sfântul Ioan Gură de Aur povestește că, atunci când e pescuit, un mărgăritar nu e decât o picătură de apă. Dar un pescar

priceput știe să îi dea cu mâinile lui o formă perfect sferică. Iar odată întărită, perla nu-și mai poate pierde nici forma, nici frumusețea.

O responsabilitate comună

Educația e o mare responsabilitate pentru toți adulții semnificativi din viața unui copil: părinți, profesori, preoți, rude sau prieteni. Iar educația adevărată presupune colaborare între aceștia. Școala nu poate înlocui familia. Și familia nu poate lăsa integral educația în grija școlii. Când părinții spun: „De asta se ocupă școala”, apare o ruptură. Când profesorii spun: „Aceasta este doar responsabilitatea părinților”, apare o altă ruptură. Și copilul rămâne între două lumi care nu comunică.

Un dar. O șansă.

Am pornit de la o povestioară despre un copil care, la maturitate, își dorea să ajungă un om bun. Având-o în minte, un părinte, și un educator generic s-ar putea întreba de acum: „Ce fel de om devine copilul, sub îndrumarea mea?”. Și nu doar „Cât de bine învață acesta?” Dumnezeu să ne dea înțelepciune, ca să le oferim copiilor acea educație care îi face oameni învățați, pricepuți și buni. Și să nu uităm că, în cele din urmă, copiii nu sunt ai noștri în sens absolut. Ei sunt daruri încredințate nouă de Dumnezeu, pentru o vreme, la fel cum un dar pentru noi este șansa de a-i crește. Ca părinți, ca profesori, ca preoți, ca mentori.

Întrebări și teme de reflecție

1. Ce învață copilul meu din relația cu adulții semnificativi din viața lui (părinți, bunici, profesori etc.)?
2. Cum pot să colaborez eficient cu școala, pentru a-i da o educație bună și sănătoasă copilului meu?
3. Ce rol are rugăciunea în educația copilului meu?
4. Ce fac concret pentru a-l învăța pe copil discernământul într-o lume plină de influențe?
5. Care sunt cele mai importante trei lucruri/trei valori transmise de mine copilului meu?

Cateheza VI

Familia, Biserica și lumea

Când a ajuns aproape de sfârșitul vieții, un om a fost întrebat: „Ce a contat cel mai mult pentru tine?” „Oamenii care mi-au fost aproape”, a răspuns el. Nu a vorbit despre succesele lui profesionale. Nici despre bani. Ci despre cei pe care i-a avut alături și cu care a trăit în comuniune.

Viața omului este formată din legăturile cu ceilalți, și cele mai strânse legături sunt cu cei din familie. Spațiul care ne definește viața duhovnicească este Biserica, prin lucrarea vie a lui Dumnezeu în ea. În sfârșit, trăim în lume, care și ea ne influențează. Cele trei spații nu sunt separate, ci se întrepătrund, ca niște cercuri concentrice, în centrul cărora stă Dumnezeu. Căci „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu”, spune Domnul, „acolo sunt și Eu în mijlocul lor” *Matei 18,29*.

Modul în care trăim în familie influențează felul în care trăim în Biserică. Și felul în care ne hrănim din Biserică determină mărturia noastră în lume.

Despre familie, despre Biserică și despre lume vom vorbi azi.

Familia – biserica de acasă

Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu, iar Dumnezeu este structura supremei iubiri – a iubirii dintre cele trei Persoane care sunt deoființă: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ca urmare, omul poartă în el chemarea spre relație. Familia este primul loc în care se exersează comuniunea. Membrii familiei exersează împreună dragostea, răbdarea, iertarea, devotamentul, fidelitatea și jertfa pentru celălalt.

În familie, soții învață să se dăruiască unul altuia, să poarte poveri comune și cresc împreună. Iar, prin copiii pe care îi nasc și îi educă, modelează concret viitorul lor, al Bisericii și al lumii. Sfântul Ioan Gură de Aur numește familia „biserică mică”. El îndeamnă: „Fă din casa ta o biserică, căci vei da socoteală pentru mântuirea copiilor tăi”. Deducem că viața copiilor este parte a responsabilității părinților, pe lângă faptul că este o mărturisire a iubirii lor. Astfel, familia le deschide copiilor drumul spre mântuire, drum care se continuă în Biserică.

Biserica – familia mare a credincioșilor.

Dacă familia este „mica biserică”, Biserica este familia lărgită în Hristos. Ne gândim, desigur, la comuniunea din Biserică, nu doar la instituția în sine. La locul în care, cu adevărat, suntem trupul lui Hristos, în care ne împărtășim cu Hristos și

devenim frați unii cu alții. La locul în care primim harul care susține ceea ce, omenește, uneori slăbește. La locul în care învățăm că nu suntem singuri. Și în care ne amintim ce înseamnă jertfa iubirii depline.

Sfântul Ciprian al Cartaginei afirmă că „Nu poate avea pe Dumnezeu de Tată, cine nu are Biserica de mamă”. Și, ca orice mamă, Biserica ne hrănește și ne mângâie prin Sfintele Taine. Ne crește cu învățăturile ei. Ne este alături, în fiecare moment important al vieții noastre.

Prin Botez, intrăm într-o comunitate vie. Prin Euharistie, devenim un singur trup. Iar prin Taina Nunții, iubirea din familie este întărită de har. În Biserică descoperim că mântuirea nu este un proiect individual. Că nu ne putem salva singuri. Că deseori cădem singuri, dar ne ridicăm împreună. Și tot în Biserică devenim conștienți că avem aliați nevăzuți pe Maica Domnului, pe îngerii și pe sfinții care abia așteaptă să îi rugăm să ne ajute.

În Biserică, nu mai suntem străini și „locuitori vremelnici” ai acestei lumi, ci „împreună-cetățeni cu sfinții” *Efesenii 2,19* ai unei lumi veșnice, pe care doar o pre-gustăm în viața noastră pământească.

Lumea – spațiu al mărturisirii

Viața noastră pământească nu se desfășoară, totuși, doar între pereții casei și ai Bisericii, ci în lume. O lume deseori confuză, grăbită și chiar ostilă. Dar aceasta rămâne creația lui Dumnezeu, oricât de străină de Dumnezeu ne-ar părea câteodată. Un creștin trăiește aici, știind că este chemat să schimbe lumea prin viața sa, nu să se lase transformat de duhul unei lumi fără Dumnezeu.

Lumea mai e locul în care credința noastră se verifică, iar aici putem să creștem sau să scădem în credință. În toată această zbatere, Dumnezeu nu ne-a lăsat singuri: ne-a spus „Îndrăzniți! Eu am biruit lumea! *Ioan 16,33*”. Iar misiunea noastră e să-L ajutăm la înduhovnicirea ei – la asta ne cheamă când afirmă: „Voi sunteți lumina lumii” *Matei 5,14*.

Familie, coroană și altar

O familie care a fost lumină în vremea în care a trăit (mai exact, în secolul al VI-lea) este cea a Sfinților Împărați Iustinian și Teodora. Legătura lor nu a fost lipsită de încercări, mai ales că în tinerețe Teodora fusese actriță și dusese o viață promiscuă. A renunțat la tot, devenind o simplă torcătoare de lânăși existența ei ar fi putut continua în anonim, dacă Iustinian – nepotul împăratului din Bizanț și viitorul conducător al Imperiului nu s-ar fi îndrăgostit de ea. S-au căsătorit și au devenit o familie de conducători luminați care, într-un fel, au schimbat fața lumii lor.

S-au sfătuit unul cu altul și s-au sprijinit unul pe altul, uniți de o credință puternică, de dorința de a face binele și de a-L cinsti pe Dumnezeu. S-au mântuit împreună, ajungând sfinți. Au construit lăcașuri sfinte, printre care și Sfânta Sofia, cea mai mare catedrală a creștinătății. Au luptat împreună pentru unitatea credinței. Și au adus principiile credinței în legile civile, care organizau societatea după reguli morale.

Supușii lor au fost copiii lor, întrucât cei doi nu au avut urmași. Împreună, i-au apărut pe cei vulnerabili: pe săraci, pe sclavi și pe femei. Pe acestea din urmă, împăratul le-a pus la adăpost de abuzuri, inclusiv prin lege. De exemplu, a introdus pedeapsa cu moartea pentru oricine abuza o femeie, indiferent de condiția socială a ei; a limitat motivele referitoare la divorț; și le-a dat femeilor dreptul de a deține proprietăți. Au salvat femei de la prostituție și, pentru ca acestea să ducă o viață demnă, Sfânta Teodora a construit o mănăstire în care ele își găseau refugiu și își construiau o nouă viață.

Sfințenia în cotidian

Sfinții Iustinian și Teodora ne arată, prin exemplul lor, că putem fi slujitori și mărturisitori ai Binelui și în familie, și în Biserică, și în lume. E-adevărat: noi nu avem demnitatea și puterea unor împărați! Dar putem să facem binele care ne e la îndemână, acolo unde suntem.

Putem să aducem Biserica acasă, printr-un moment de rugăciune, mulțumindu-I lui Dumnezeu pentru familie și pentru toate darurile Sale. Putem aduce familia în Biserică, participând la sfintele slujbe. Putem să fim lumină pentru cineva din comunitatea noastră: dăruindu-i chiar azi! o vorbă bună, un mic ajutor, o îmbrățișare. Sau fiindu-i cumva alături, de sărbători. În curând, vom re trăi bucuria Învierii lui Hristos. Dar să nu uităm că ne pregătim, zi de zi, pentru întâlnirea finală cu El. Să trăim deci fiecare zi a noastră cu dăruire. Și să avem ca țintă veșnicia iubirii cu ceilalți oameni și cu Dumnezeu, în Împărăția Cerurilor.

Întrebări și teme de reflecție

1. Este familia mea conectată real la viața Bisericii sau trăim credința doar formal?
2. În ce fel contribuie familia mea la binele comunității din care fac parte?
3. Dacă viața mea s-ar încheia astăzi, ce ar rămâne din ea în inimile celor din jur?

Bibliografie

Biblia sau Sfânta Scriptură. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Scrieri patristice și teologice

Brâncoveanu, Neagoe Basarab. *Învățăturile către fiul său Teodosie*. Ediții diverse.

Ciprian al Cartaginei, Sfântul. *Scrieri*. Ediții patristice.

Cleopa Ilie, Arhim. *Îndrumări duhovnicești pentru vremelnicie și veșnicie*. Cluj-Napoca: Editura Teognost, 2004.

Cleopa Ilie, Arhim. *Îndrumări duhovnicești pentru vremelnicie și veșnicie. O sinteză a gândirii Părintelui Cleopa în 1670 de capete*. Cluj-Napoca: Editura Teognost, 2004.

Emilianos Simonopetritul, Arhim. *Căsătoria Taina cea mare*. Ediții diverse.

Isaac Sirul, Sfântul. *Cuvinte despre nevoie (Cuvinte duhovnicești)*. Ediții patristice.

Ioan Gură de Aur, Sfântul *Omilii la Matei*. Traduceri și ediții patristice.

Ioan Gură de Aur, Sfântul. *Omilii la Efeseni*. Traduceri și ediții patristice.

Ioan Gură de Aur, Sfântul. *Omilii morale*. Traduceri și ediții patristice.

Magdalena, Maica. *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*. Sibiu: Editura Deisis, 2024.

Maxim Mărturisitorul, Sfântul. *Scrieri ascetice și morale*. Ediții patristice.

Teofan Zăvorâtul, Sfântul. *Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor*, vol. 2. București: Editura Cartea Ortodoxă, 2007.

Vasile cel Mare, Sfântul. *Reguli morale*. Traduceri și ediții patristice.

Literatură

Saint-Exupéry, Antoine de. *Micul Prinț*. București: Editura Rao, 2014.